

Gheorghe GRAUR,

master în drept, asistent-universitar

al Catedrei „Drept Polițienesc” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Vasile ZAVATIN,

doctor în drept, conferențiar universitar

al Catedrei „Drept Polițienesc” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

REGIUNILE SECESIONISTE CA PREMISE DE APARIȚIE A TERORISMULUI CONTEMPORAN

„...Trăim un paradox juridic: războiul este interzis și totuși în ultimii ani conflictele au devenit mai frecvente și mai de durată...”

OLEG BĂLAN

Rezumat:

Procesul de globalizare, luptele și războaiele hibride de influență geopolitică între marile puteri, riscurile de natură militară, precum și o serie de amenințări cu caracter asimetric, influențează în mod direct stabilitatea și securitatea statelor.

Discrepanțele dezvoltării social-economice și competiția interstatală sporesc riscul apariției conflictelor și tensiunilor de diferite naturi. Pericolul declanșării sau izbucnirii conflictelor regionale și locale persistă.

Conchidem că neconcordanțele legislative privind anumite minorități etnice, inegalitatea între clasele sociale, din cauza anumitor criterii au fost mereu factorii primordiali la apariția focarelor separatiste, ca ulterior să apară unele conflicte directe sau indirecte între „caste sociale”.

Prezentul studiu își propune să răspundă la un set de preocupări contemporane, generate de extinderea și amplificarea conflictelor regionale.

Dinamica răspândirii focarelor separatiste generate de regiunile secesioniste a devenit îngrijorătoare în zilele noastre. Istoria a demonstrat cu regularitate că fiecare fenomen separatist pune în pericol cele mai importante valori sociale, generând violență și insecuritate.

Fenomenul separatismului generează stări de tensiune, servește ca forță motrice a apariției terorismului, dat fiind faptul caracteristicilor sale imprevizibile, dificile pentru prevenire și combatere, fapt ce impulsionează cercetarea continuă și mai aprofundată a acestuia.

Cuvinte cheie: Regiune secesionistă, conflict identitar, conflict înghețat, terorism, conflict european, perspective, securitatea regională, relații internaționale etc.

Summary:

The process of globalisation, battles and hybrid wars of geopolitical influence between the great powers, risks of military nature, as well as a series of asymmetric character, influences directly the stability and security of states.

Discrepancies development social-economic and interstate competition increase the risk appearance of conflict and the tensions of different natures. The danger of breaking or the outbreak of regional and local conflicts is persisting.

Conclude that legislative inconsistencies on certain ethnic minorities, inequality between social classes, because of certain criteria was always primary factors to separatist outbreaks, subsequently to appear some direct or indirect conflicts between «social casts»

This study aims to answer at a set of contemporary concerns, generated by expansion and amplifying regional conflicts.

Dynamic spread of separatist outbreaks generated by the secessionist regions became worrisome in nowadays. The history demonstrated with regularity that every separatist phenomenon put in danger the most important social values, generating violence and insecurity.

The separatism phenomenon generates tension, serves as driving force of the occurrence of terrorism, unpredictable given its characteristic, difficult to prevent and combat, which boosts research continues and deeper.

Keywords: secessionist region, identity conflict, frozen conflict, terrorism, European conflict, perspectives, regional security, international relations, ect.

Introducere. Acest studiu tinde să analizeze problema păcii lumii, care are un caracter indivizibil, și este cert faptul că orice conflict izbucnit într-o regiune a globului pământesc va paraliza alte regiuni prin diferite rețele existente conexele ale lumii privite ca un corp omogen, integrat.

Europa este caracterizată printr-un flux de reforme în procesul de adaptare la noile realități internaționale, ea este pe cale să devină un actor politic cu drepturi depline pe scena politicii externe.

Evoluția istorică prezintă mereu semnalmente, indici de alarmă, care ar putea preveni multitudinea fenomenelor negative atât pe plan regional, cât și internațional. Astfel, „Istoria umanității reprezintă un lung șir de conflicte armate.

Din cei peste 3400 ani de istorie notificată a umanității, doar 250 au fost pașnici. De aici rezultă că războiul este o stare normală a relațiilor dintre oameni. Umanitatea a avut nevoie de două războaie mondiale declanșate în prima jumătate a sec. XX, care au nimicit viețile a milioane de oameni, pentru a da prioritate tendințelor pașnice, proclamate solemn în anul 1945 în Carta Organizației Națiunilor Unite. Starea lucrurilor însă rămâne până în prezent a fi deplorabilă” [1, p. 8].

Primul Război Mondial a dus la apariția comunismului, a fascismului și a inversat o tendință spre democrație, veghe de un secol. Al Doilea Război Mondial a provocat Războiul Rece, un război cu adevărat global. Iluzia de armonie de la sfârșitul Războiului Rece a fost spulberată curând de înmulțirea conflictelor etnice și a „epurărilor etnice”, de dezintegrarea ordinii publice, de apariția unor noi modele de alianțe și de conflicte între state, de renașterea mișcărilor neocomuniste și neofasciste, de intensificarea fundamentalismului religios, de sfârșitul „diplomației zâmbetelor” și al „politicii da-ului” în relațiile Rusiei cu Occidentul, de incapacitatea ONU și a SUA de a stinge conflicte locale sângeroase și de ambițiile tot mai mari ale unei Chine în ascensiune. În cei 5 ani care au urmat prăbușirii Zidului Berlinului, cuvântul „genocid” a fost pronunțat mult mai des decât în oricare altă perioadă similară a Războiului Rece [2, p. 35-36].

Conflagrațiile mondiale au dus la criza Berlinului care a marcat consolidarea finală a celor două sfere de influență care, timp de aproape două decenii, s-au împins una pe cealaltă de-a lungul liniei de diviziune ce împărțea continentul european. În prima fază a acestui proces, din 1945 până în 1948, Stalin stabilise sfera de influență sovietică, transformând țările din Europa de Est în state-satelit și, implicit amenințând Europa Occidentală. În cea de-a doua fază, din 1949 până în 1956, democrațiile au reacționat prin formarea NATO, prin consolidarea propriilor zone de ocupație din Republica Federală Germania și prin inițierea procesului

de integrare vest-europeană [3, p. 518-519].

Pe parcursul perioadei de consolidare au existat încercări periodice din partea fiecărei tabere de a disloca sfera celeilalte. Toate aceste scheme au eșuat. Nota de pace a lui Stalin, din 1952, care fusese gândită să atragă Republica Federală Germania în afara taberei occidentale, nu a dus nicăieri în parte din cauza morții lui Stalin.

„După euforia și speranțele generate de semnarea Cartei ONU a venit deșeptarea și revenirea la trista realitate. Cifrele vorbesc de la sine: de la sfârșitul celui de al Doilea Război Mondial au avut loc aproximativ 150 de războaie și conflicte care au distrus circa 20 de milioane de vieți omenești.

Doar în anii 1980 pe glob au avut loc 22 de războaie, 90 procente din victimele acestora constituind-o populația civilă. Conform calculelor efectuate de instituțiile preocupate de istoria militară de la finele celui de-al Doilea Război Mondial, s-au înregistrat doar 26 de zile de pace absolută. Fără îndoială, tratarea unor astfel de date depinde de faptul ce se înțelege prin noțiunea de „zi de război”. Conform altor calcule însă, având criteriile mai puțin dure, s-au constatat câte 3 zile fără război pe an, începând din 1945, ceea ce tot nu prea ne consolează. Astfel, în prezent, din 365 de zile în an, pe parcursul a 362 în careva regiune a globului are loc un conflict armat” [1, p. 8].

Faptul că Europa, în special UE are o ambiție globală de a contribui la rezolvarea conflictelor este clar precizat în strategia sa de securitate și în mai multe documente europene de politică externă „Practica internațională dovedește că în zilele noastre o pace trainică, un sistem de securitate real și eficient, crearea condițiilor celor mai prielnice înfloriri tuturor statelor și națiunilor sânt posibile doar prin conlucrarea lor permanent, asiduă, de la egal la egal, prin stimularea și lărgirea unui circuit neîntrerupt de valori materiale și spirituale între ele. O îndatorire de căpătâi a statelor este în prezent să se abțină de la orice act care ar genera și accentua încordarea, de la constrângeri și presiuni, să acționeze constant și exclusive prin mijloace pașnice, politice, în spirit realist și constructiv” [4, p. 9].

Materiale și metode aplicate. În procesul studiului dat au fost utilizate următoarele metode de cercetare științifică: analiza istorică, analiza sistemică, analiza logică, analiza comparativă, generalizarea, sinteza și clasificarea. *Materialele utilizate sunt: strategia națională de securitate, actele legislative și normative internaționale și naționale în domeniu ale Republicii Moldova, doctrina și alte materiale relevante.*

Rezultate obținute și discuții. În literatura de specialitate doctrinarii autohtoni s-au expus destul de modest, laconic la subiectul supus cercetării, dat fiind faptul că lipsesc mecanismele reale de implementare a „teoriilor verbale puse la punct superficial”.

Violările grave, masive și sistematice ale drepturilor omului, comise de unele state la nivel intern, înainte și în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, au determinat o poziție comună a statelor în cadrul societății internaționale, în sensul că protecția drepturilor omului nu mai poate fi lăsată exclusiv în competența, cu caracter discreționar, a statelor, ci se impune și o cooperare internațională în materie [5, p. 8].

Menționăm că problemele cele mai stringente care actualmente asaltează Europa și pot evolua de la simple conflicte la masacre serioase ca rezultate ale terorismului contemporan sunt:

1. *Conflictele regionale sau „înghețate” din Europa.*
2. *Slăbirea atenției privind „vectorul european” și noii săi membri ai comunității europene.*
3. *Conflictul armat destructurat sau de identitate.*
4. *Ineficiența cooperării mecanismelor de combatere a terorismului, fapt demonstrat de atentatele de la Paris și din întreaga lume.*

Conflictele regionale: Probleme precum cele din Cașmir, din regiunea Marilor Lacuri și din Peninsula Coreei influențează în mod direct și indirect interesele europene, ca și conflictele mai apropiate de casă, în special conflictul din Orientul Mijlociu. Conflictele violente sau cele înghețate, care se mențin, de asemenea, la frontierele noastre, amenință stabilitatea regională. Acestea distrug vieți omenești și infrastructuri sociale și fizice; amenință minoritățile, libertățile fundamentale și drepturile omului.

Conflictul poate conduce la extremism, la terorism și la (colapsul) eșecul statal; acesta oferă oportunități pentru criminalitatea organizată. Insecuritatea regională poate alimenta cererea de ADM. Modul cel mai practic de abordare a noilor amenințări, deseori dificile, va fi, uneori, acela de abordare a problemelor mai vechi ale conflictului regional.

În unele monografii sunt tratate, așa-numitele „conflicte înghețate” din așa-numitul „spațiu postsovietic” examinând implicarea și neimplicarea sau non intervenția UE în rezolvarea acestora din Republica Moldova (regiunea ei transnistreană), Georgia (Abhazia și Osetia de Sud), Armenia și Azerbaidjan (Karabahul de Munte) au atras o atenție crescândă din partea comunității internaționale.

Nicu Popescu arată că „...reticența UE de a se implica în conflictele post-sovietice provine dintr-o relație dihotomică între instituțiile UE și unele state membre care doresc să evite anumite antagonisme cu actori externi precum Rusia sau care au alte priorități” [6, p.9].

Prezentul studiu are drept obiectiv să examineze aspecte ale securității internaționale, din spațiul în care se află Republica Moldova cu așa-numitul Conflict Transnistrean, definit în diferiți termeni geopolitici (Europa de Est, fost spațiu post sovietic, Regiunea Mării Negre, Balcanii de Nord-Est, Parteneriat Estic etc.), generate atât de actori multinaționali (ca UE, NATO, CE, OSCE, ONU ș.a.m.d.), cât și național-statali (în primul rând, Federația Rusă, Ucraina și România, în funcție de statutul lor în cadrul formatului oficial de soluționare a acestui conflict. Astfel, autorii acestei modeste lucrări au tins să compenseze unele lacune doctrinare și să reitereze importanța regiunilor secesioniste ca factori primordialii de găzduire și amplificare a terorismului contemporan atât la nivel regional, cât și la nivel global.

„Ar fi important în acest context să reținem că aceste patru conflicte au aceeași geneză și au erupt în timpul prăbușirii Uniunii Sovietice și au fost „înghețate” cam în aceeași perioadă, în anii 1992-1994. Cu excepția a unei agende post război rece, aceste conflicte reprezintă niște probleme nesoluționate până în prezent și

pot fi atestate foarte puține și neînsemnate progrese în această vedere. În cealaltă parte a Europei, țările afectate în trecut de liniile de divizare ale Războiului Rece au reușit să obțină succese remarcabile în procesele de integrare europeană, chiar dacă și într-un mod diferit.

În comparație cu aceste procese, țările afectate de conflicte înghețate continuă să se afle în situații dezavantajoase și mai trebuie să facă eforturi considerabile pentru a recupera rămânerea în toți acești ani în urmă. În ultimii câțiva ani țările afectate de aceste conflicte au luat curs spre transformare. Guvernele Georgiei și Moldovei au apelat la asistență internațională pentru soluționarea acestor conflicte. Comunitatea internațională trebuie să ia atitudine în vederea acestor schimbări pozitive în rezolvarea conflictelor” [7].

Acel conflict ce ne vizează nemijlocit este: „Conflictul din jurul Transnistriei, considerată o regiune secesionistă din R. Moldova care sa bucurat de cel mai mare grad de implicare a UE[...]. Printre acțiuni s-au numărat introducerea și suspendarea unor interdicții de călătorie pentru liderii transnistreni [...], cel mai important pas, demararea unei misiuni de Asistență la Frontieră în R. Moldova și Ucraina (EUBAM). UE sa concentrat prin atragerea (prin facilități comerciale) și silirea (prin EUBAM și regimul vamal) a comunității transnistrene de afaceri să opereze în calitate de companii înregistrate în R. Moldova” [6, p. 191].

Ar fi corect de tratat perspectivele pentru viitor prin prisma acțiunilor din trecut, deci analizăm situația politică a Republicii Moldova, raportând-o la situația geopolitică a Europei. Astfel, vom constata că țara noastră se află la intersecția marilor puteri și interesele acestora, în special extinderea lor inclusiv instituțională, cum ar fi: extinderea NATO și Uniunii Europene, creșterea gradului de compatibilitate între statele membre NATO și UE și cele recent intrate, respectiv aspirante imediate, fenomen soldat cu o creștere a discrepanțelor la noua frontieră NATO/UE. Acest ultim efect al transformărilor și reformelor în fostele state satelite ale URSS – în paralel cu noua politică a Moscovei de recâștigare a fostei periferii și statelor independente ce au aparținut fostului imperiu, afirmarea pe plan politic și totodată adaptarea instituțiilor la noile cerințe ce generează inedite tensiuni și noi tipuri de conflicte emergente.

În acest fel ne afectează viitorul în mod tangențial sau direct aceste regiuni, care stau ca pe un „butoi de pulbere datorită labilității politice și stării de insecuritate”. În acest sens putem menționa întrunirea care a avut loc pe data de 17 noiembrie 2010 la Chișinău unde Germania s-a exprimat categoric în privința conflictelor teritoriale europene „...nu va permite importarea conflictelor teritoriale în Uniunea Europeană”. O declarație similară fost făcută de către Christoph Israng, membru al Cancelariei Federale a Germaniei, în cadrul Forumului Konrad Adenauer de politică europeană.

El a ținut să sublinieze că un alt caz similar Ciprului nu va fi permis de către structurile europene și că țările care își doresc să adere la UE vor trebui mai întâi să-și rezolve problemele teritoriale. Tocmai din acest considerent Berlinul sprijină eforturile autorităților RM în procesul de soluționare a conflictului transnistrean.

În acest context, reprezentantul Cancelariei Federale a Germaniei a ținut să sublinieze importanța de a convinge Rusia privind necesitatea identificării unei

soluții pentru acest conflict. „Între statele europene nu există prea multă încredere reciprocă, dar printr-o colaborare mai intensă putem contribui la creșterea nivelului de încredere”.

În acest context putem menționa că „... toate statele participante la activitățile OSCE au același statut și iau decizii bazate pe consens. La Summit-ul OSCE din 1999 de la Istanbul a fost luată decizia ca până la sfârșitul anului 2002 Rusia să-și retragă forțele armate din Transnistria. Rusia la început a acceptat acest lucru. Însă mai târziu a pus condiția că va face acest lucru numai în cazul când Primul summit al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa în mai mult de zece ani, din Astana, Kazahstan, s-a încheiat fără rezultate notabile în ceea ce privește diferendul transnistrean. Chiar dacă liderii prezenți în Astana au recunoscut că OSCE nu a reușit în ultimii ani să-și îndeplinească misiunea de a preveni și rezolva conflictele din Europa și fostele republici sovietice, ei nu au reușit nici de data aceasta să ajungă la un acord asupra unui nou plan de acțiune care să consolideze rolul de securitate al grupului. Astfel, reluarea negocierilor privind rezolvarea conflictului transnistrean a eșuat, mai mulți diplomați declarând că noul plan de acțiune al OSCE a fost amânat din cauza chestiunilor controversate precise inclusiv Transnistria, tensiunile Rusia-Georgia și disputa pe tema Nagorno-Karabah. Asta după ce cancelarul Germaniei, Angela Merkel, și-a exprimat speranța că summitul OSCE va cuprinde în planul de acțiune reluarea negocierilor în format 5 plus 2 asupra Transnistriei” [8, p. 111].

Găsirea unei soluții pentru rezolvarea diferendului dintre Comrat și Chișinău s-a produs abia în 1994, după adoptarea noii Constituții și schimbarea componenței delegației găgăuze la negocieri [9, p. 217].

Legea privind statutul special al UTAG definește prin intermediul art. 1 că: *„Găgăuzia sau (Gagauz-Yeri) drept o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte componentă a Republicii Moldova”* [10, art.1].

Legea definește autonomia în termeni naționali-teritoriali, calificându-i pe găgăuzi drept *„popor puțin numeros” și beneficiar al acestei unități administrative-teritoriale, administrarea căreia se înfăptuiește însă „în interesul întregii populații”*[9, p. 218].

În ciuda faptului că apariția autonomiei teritoriale găgăuze a fost întâmpinată cu destulă rezistență și neîncredere la Chișinău, în special printre formațiunile politice de dreapta, care calificau noua entitate teritorială drept inacceptabilă din punct de vedere al integrității și indivizibilității teritoriale a Republicii, considerând drept lipsit de temei argumentul privind „drepturile istorice” ale găgăuzilor asupra acestor pământuri. Negocierea înțelegerii din 1994 a condus, în timp, spre o schimbare vizibilă a atitudinilor față de UTAG și comunitatea găgăuză în particular[9, p. 218-219].

O problemă similară este vizualizată și la statele limitrofe în special fluctuațiile conflictului din Ucraina care începe să devină din ce în ce mai puțin răsunător, acum ca Rusia face „zgomot” în altă țară răvășită de un război ce ține de aproape cinci ani, în Siria, acest război este pe cale să devină identic celorlalte conflicte „înghețate”.

1. *Conflictul armat destructurat sau de identitate.*

Caracteristica principală a unui asemenea tip de conflict armat este dizolvarea totală sau parțială a autorității statale pe teritoriul statului unde are loc conflictul.

În realitate, acest tip de conflict armat reprezintă o variantă a conflictului armat intern [11, p. 20].

Nu este nici o îndoială că problema cea mai importantă este cea a minorităților naționale. Apărută după încheierea Primului Război Mondial în condițiile creării noilor state, pe ruinele imperiilor tarist și habsburgic, ale reprojecării granițelor de stat, problema minorităților naționale a căpătat noi dimensiuni după cel de-al Doilea Război Mondial, fiind prezentă îndeosebi în Europa Centrală și de Est. Autodeterminarea, enunțată de președintele american Wilson, nu a putut asigura o deplină echivalență între teritoriu și națiune. Mase întregi și „consângeni” au rămas în afara granițelor de stat [12, p. 5].

Un exemplu caracteristic îl oferă România. Până în 1918, în statul de atunci (Vechiul Regat) românii dețineau 93% din populația țării. Marea Unire a reîntregit teritoriul istoric al României: ea a adus însă și problema minorităților. În perioada interbelică românii dețineau 71,9% din total; persoanele aparținând minorităților naționale, în număr de peste 5 milioane, aveau o pondere de circa 28,1% din populația țării.

Situații similare sunt cunoscute și în alte țări din Europa Centrală și de Est. În Republica Moldova, românii dețin 64,5% din populație. În Ucraina, ucrainenii, în număr de 37419053, reprezintă 72,7%, în timp ce minoritarii, în număr de circa 14 milioane, constituie 27,3% din populația sa [12, p. 5].

La baza apariției minorităților etnice sau naționale fiind principiul autodeterminării care a fost enunțat la 19 noiembrie 1792 de Adunarea Națională Franceză într-o formă indirectă. A evoluat și mai ales a fost promovat în secolul XIX-lea sub forma principiului naționalităților, ducând la formarea unui număr de state independente în Europa.

Principiului naționalităților s-a manifestat prin acțiunea în favoarea independenței națiunilor care făceau parte din imperii, a unificării națiunilor divizate și alipirii anumitor teritorii populate de segmente ale unor asemenea națiuni la state deja constituite. Dacă în Imperiul Habsburgic revendicările și lupta națiunilor asuprite nu au dus decât parțial la rezultate (formarea statului italian, prin unificarea unora din provincii), Imperiul Otoman s-a dezmembrat, formându-se statele naționale din zona Balcanilor [13, p. 187].

2. *Ineficiența cooperării mecanismelor de combatere a terorismului, fapt demonstrat de atentatele de la Paris și din întreaga lume.*

Terorismul reprezintă un risc pentru viață; acesta presupune costuri semnificative; terorismul are drept scop subminarea deschiderii și a toleranței societăților noastre și reprezintă o amenințare strategică crescândă pentru întreaga Europă. Din ce în ce mai mult, mișcările teroriste dispun de resurse importante, sunt conectate prin rețele electronice și sunt gata să recurgă la o violență nelimitată pentru a produce daune masive.

Studiile relevă că întreg procesul de interacțiune socială, amploarea și pro-

funzimea relațiilor născute între indivizi, la nivelul grupurilor și comunității de care aparține, constituie condiția determinantă a dezvoltării sale ca „persoană complexă”. Deși cultul terorismului nu este acceptat „oficial” de lumea musulmană (fiind apreciată o adevărată blasfemie la adresa lui Alah) există o microcultură subînțeleasă și promovată de o parte destul de însemnată a membrilor societății, în care adoptarea terorismului este soluția pentru disperarea cauzată de oprimare, sărăcie și marginalizare [14, p. 106].

În plan extern, lumea parcurge o situație fără precedent, fiind profund marcată de acțiunile iraționale ale unor forțe ce promovează terorismul ca mijloc de divizare a comunității internaționale și de slăbire a stabilității mondiale, în general. Caracterul global al luptei împotriva terorismului a devenit componenta necesară, dar neașteptată și cea mai puțin dorită, a fenomenului globalizării, constituind deja un imperativ de luptă și atitudine al tuturor democrațiilor [15, p. 244].

Activizarea organizațiilor teroriste, prin realizarea unor atentate de rezonanță în regiune, denotă tendințe îngrijorătoare ale acestui fenomen în spațiul european, fapt ce reprezintă o provocare majoră la adresa securității regionale. Instabilitatea și conflictele militare din Orientul Apropiat sporesc riscul terorist pe continentul european.

Contextul regional de securitate, dar și conflictul nesoluționat din regiunea transnistreană, plasează Republica Moldova într-un cadru de risc cu ascendență în aspect extremist terorist.

Relevăm un caz recent de terorism global ca arie de acoperire și este legat de un extremism religios violent. Acesta este rezultatul unor cauze complexe. Acestea includ presiunea modernizării, crizele culturale, sociale și politice, precum și alienarea tinerilor prin intermediul spălării creierelor care trăiesc în societăți străine. Acest fenomen face parte, de asemenea, din propria noastră societate.

Europa este atât o țintă, cât și o bază pentru un asemenea tip de terorism: statele europene sunt ținte și au fost atacate. Baze logistice ale Al Qaeda au fost descoperite în Regatul Unit, Italia, Germania, Spania și Belgia. Este indispensabilă acțiunea concertată la nivel european.

Europa de Nord a nimerit în atenția publicului mondial prin conflictul sângeros din Irlanda de Nord (insula Irlanda), care a intrat în faza activă în anul 1968 și s-a încheiat în 1998 prin semnarea Tratatului de pace denumit „Belfast Agreement” sau „Good Friday Agreement” [16, p. 28].

Cauzele izbucnirii acestui focar sunt diverse: pretențiile teritoriale, divergențele religioase dintre localnicii catolici și cei protestanți, precum și factorul etnic, care a fost unul decisiv pentru începerea violențelor.

Cât privește factorul religios într-un focar separatist, istoria a cunoscut mai multe conflicte de sorginte separatistă în acest sens, care au arătat că componenta religioasă nu lasă mult spațiu de discuții și este ca o extremă pentru fiecare parte din conflict [16, p.29].

În Irlanda de Nord religia a servit drept un catalizator al conflictului. Adepții confesiunii catolice manifestau ură față de protestanți și viceversa. Ura a generat violența, care într-o anumită etapă s-a transformat într-un adevărat masacru.

Cele mai importante mijloace de operare ale secesioniștilor sunt:

- a) dezinformarea în masă a cetățenilor;
- b) referendumul sau pseudoreferendumul;
- c) formațiunile paramilitare care în viziunea noastră constituie punctul culminant, trecerea de la conflicte dintr-o formă lejeră la acțiuni de terorism, deja aspru pedepsibile.

Conchidem, că detonarea bombelor era metoda cea mai des aplicată de către separatiștii din Irlanda de Nord. Armata Republicană Irlandeză a operat cu această metodă de intimidare începând cu primele tensiuni din regiune. Această metodă distructivă și sângeroasă a fost atât de eficientă în realizarea acțiunilor teroriste, încât a fost preluată și de alte structuri paramilitare, ca de exemplu UVF (Ulster Volunteer Force), care în martie-aprilie a detonat o serie de bombe, pentru a curma intențiile unioniste [16, p. 33].

La începutul acestui studiu autorii au enumerat cele mai importante conflicte ei probleme cu care se confruntă Europa ei întreaga omenire. Astfel, prezentăm un eveniment îngrozitor mediatizat: „Cel puțin 140 de persoane au fost ucise în urma unor atentate teroriste multiple ce au avut loc în Paris. Aproximativ 100 de persoane au fost ucise în urma unei luări de ostatici la sala de spectacole Bataclan, unde avea loc un concert al grupului hard rock Eagles of Death Metal. Cel puțin două explozii, comise aparent de teroriști sinucigași, au avut loc în zona stadionului „Stade de France”, în timpul unui meci de fotbal între reprezentativele Franței și Germaniei.

În paralel, teroriștii au deschis focul cu arme automate la restaurante și terase din zonele Bichat, Charonne și Bataclan, situate în centrul Parisului”. Evident că acest atentat a fost planificat minuțios având loc în doar 33 de minute în ease locuri a Parisului, practic concomitent.

Astfel de atac terorist nu s-a mai înregistrat încă din anul 2004 de la Madrid.

Acest eveniment a fost monitorizat ei de înalți demnitari care afirmau: „Este nevoie de acțiuni mai ferme împotriva terorismului după atentatele de vineri seară din Paris”, a declarat preedintele Consiliului European, Donald Tusk, în Antalya, la summitul G20, adăugând că a vorbit cu preedintele francez Francois Hollande ei că „Franța aeteaptă fapte...”

Tusk a apreciat că liderii G20 „au o răspundere specială” în ceea ce privește distrugerea sistemelor financiare internaționale prin intermediul cărora sunt finanțate rețelele teroriste. El a cerut totodată „fiecăruia dintre liderii G20” să-ei concentreze acțiunile militare împotriva Statului Islamic. „Ei sunt adevăratul dueman al lumii libere, nu opoziția moderată siriană”, a mai spus Tusk, într-o aluzie la Rusia, acuzată că vizează grupările de opoziție la adresa preedintelui sirian Bashar al-Assad.

Concluzii. Drept concluzie putem menționa că prevenirea și lichidarea conflictelor și a stării conflictuale existente astăzi în lume soluționarea prin mijloace politice a tuturor diferendelor dintre state, abordarea problemelor complexe ale lumii contemporane prin negocieri, discuții și contacte reprezintă o cerință majoră, de o deosebită însemnătate pentru destinele păcii și securității internaționale.

O condiție de prim ordin pentru concentrarea eforturilor tuturor națiunilor în direcția prosperității economice și sociale este stingerea tuturor focarelor de

încordare și război care mai dăinuie în lume, evitarea izbucnirii unor noi conflicte armate, soluționarea litigiilor dintre state exclusiv pe cale politică, prin metoda tratatelor, în spiritual receptivității pentru interesele tuturor părților, al stimei și respectului reciproc.

Strategiile abordate de soluționare a conflictelor este evident că nu au efect, nu sunt proporționale, nu coincid realităților conflictelor existente în Europa. Perioada de globalizare paralel cu evoluția atrage numeroase conflicte: religioase, interetnice, interrasiale, conflictele „înghețate” sau secesioniste, conflictele de identitate, conflictele expansioniste sau de migrație, activismul islamic comunitar etc.

Aceste probleme regionale trebuie tratate particulare, abordând sisteme, tehnici de soluționare a conflictelor concrete, de exemplu:

1. Institutul de mediere a conflictelor;
2. Negocierea conflictelor, confruntarea și compromisul, elaborarea unor comisii imparțiale și cu soluții practice ce ar implementa politica evitării, prevenirii conflictelor.

Gestiunea conflictelor în faza lor incipientă ar reprima faza finală a conflictului exteriorizată drept criză sau război.

Referințe bibliografice

1. Balan Oleg,,*Protecția drepturilor omului în conflictele armate*”, Universitatea de Studii Europene. Chișinău,2009 ED.(CEP USM); p. 8.
2. Samuel P. Huntington, „*Ciocnirea Civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*”, /trad.: Liana Stan-București: Litera Internațional, 2012, p. 35-36.
3. Henry Kissinger, „*Diplomația*”, București, Editura „BIC ALL”, 2003; p. 518-519.
4. Ionel Cloșcă,,*Conflictele armate și căile soluționării lor*”, Editura „Militară”, București, 1982 p. 9.
5. Corneliu-Liviu Popescu, „*Protecția internațională a drepturilor omului-surse, instituții, proceduri*”, - (Curs Universitar) / București: Editura, ALL BECK, 2000, p. 8.
6. Nicu Popescu,,*Politica externă a Uniunii Europene și conflictele post-sovietice*”, Editura „Cartier Istoric”. Chișinău, 2013, p. 9.
7. Viorel Cibotaru, art. „*Securitatea regională și procesul de soluționare a conflictelor înghețate*”.
8. Efremov Valeriu, „Construcția Europeană” Îndrumar educativ metodic; Acad. Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”,.-Chișinău.: Pontos, 2011 (Tipogr. „Reclama”S.A.). p.111.
9. Igor Munteanu, „*Dezvoltări regionale în Republica Moldova*”, Chișinău, Editura Cartier, SRL, str. București nr. 68, 2012; Tipărit în Republica Moldova de FEP „Tipografia Centrală”, p. 217.
10. Legea Nr.344 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), din 23.12.1994; Publicat: 14.01.1995, în Monitorul Oficial nr. 3-4; art. nr: 51, art.1.
11. Beatrice Onica Jarka, „*Drept internațional umanitar: note de curs*”, -București: Universul Juridic, 2010, p.20.

12. Eugen Patraș, „*Minoritățile naționale din Ucraina și Republica Moldova. Statutul Juridic*”, Ediția a 2-a, Cernăuți, Editura, „Alexandru cel Bun”, 1999, p. 5.
13. Ion Diaconu, „*Minoritățile: statut, perspective*”, -Institutul Român Pentru Drepturile Omului, București, 1996; p. 187.
14. Veronica Stoica, Mara Ioan, „*Provocări și strategii în ordinea și siguranța publică*”/ vol-2, Ed. A 2-a, rev. –București: Editura Universitară, 2015. Articolul științific: Viorel Gheorghe, „*Elemente de micro și macro-criminogeneză în cercetarea criminologică a terorismului de factură islamistă*”, p. 106.
15. Veronica Stoica, Mara Ioan, „*Provocări și strategii în ordinea și siguranța publică*”/ vol-2, Ed. A 2-a, rev. –București: Editura Universitară, 2015. Articolul științific: Fofa (Badea) Gabriela, Mihaela Alexe Eva, „*Identitate și diversitate Europeană în contextul globalizării*”, p. 244.
16. Evgheni Cara, „*Fenomenul separatismului: metode și mijloace de operare ale făptuitorilor, cazurile Irlanda de Nord și Republica Moldova*”, Legea și viața, revistă științifico-practică (octombrie 2016), p. 28.